

NOM ASSIGNATURA: Seminari III

Ensenyament: Sociologia

Departament : Teoria sociològica, filo. del dret i met. de les cc. ss.

Curs 2005-2006

- ? Fitxa descriptiva de l'assignatura .....
- ? Descripció i objectius generals de l'assignatura .....
- ? Estructura general del programa de l'assignatura.....
- ? Bibliografia general de l'assignatura .....
- ? Desenvolupament del programa de l'assignatura per lliçons:
contingut, objectius, conceptes clau, bibliografia i distribució de
les hores d'esforç dels alumnes per lliçons (teòriques i
pràctiques) .....
- ? Criteris d'avaluació.....
- ? Vinculacions amb altres assignatures del pla d'estudis .....

PLA DOCENT

FITXA DESCRIPTIVA D'ASSIGNATURA

Curs 2005-2006

ASSIGNATURA: Seminari III: Interrelació entre societat i sistemes naturals
ENSENYAMENT: Sociologia
CARÀCTER: **Obligatòria** **Optativa** **Lliure elecció**
NOMBRE DE CRÈDITS: 6 **HORES SETMANALS:** 4
CURS I SEMESTRE EN QUÈ S'IMPARTEIX: Cicle: 2 Curs: 4 Sem. 2
DEPARTAMENT RESPONSABLE: Teoria sociològica, filo. del dret i met. de les cc. ss.

PROFESSOR RESPONSABLE: Jesús Vicens

BREU DESCRIPCIÓ DE L'OBJECTIU I CONTINGUT:

Vol investigar les conseqüències de la relació insostenible entre l'ésser humà i la naturalesa. El pes que la societat humana exerceix sobre els sistemes naturals ha assolit un nivell de declivi que posa en perill la mateixa capacitat de reposició dels ecosistemes. Les causes més immediates les observem amb les polítiques econòmiques que propugnen un creixement sense límits naturals, recolzades sobre una ideologia del desenvolupament lineal. No obstant això, les arrels principals d'aquestes relacions destructives amb el medi ambient les podem ubicar en la cosmovisió del progrés lineal, que no incorpora els principis cíclics de l'ecologia, per això s'esgoten els recursos. El mite que sustenta aquesta visió de les coses, és a dir, l'horitzó de comprensió dintre del qual situem la prosperitat, té un error bàsic: la creença que els sistemes naturals funcionen linealment. De la mateixa manera hem cregut, des de la ciència reduccionista del s. XVII, que el coneixement abstracte pot acumular-se, quelcom criticat des de la perspectiva sistèmica i la complexitat. Ens creiem que l'abstracció ens proporciona una descripció acurada de la realitat quan només orienta una concepció materialista i utilitarista de la naturalesa. Això ha conduït a un conflicte de relació entre l'home i la naturalesa, a un abisme de comprensió entre els sistemes socials i els naturals, que volem indagar en aquest seminari. Ha emergit, però, en el s. XX, una visió orgànica de la naturalesa, més en concordança amb els principis de l'ecologia, i arrelada en formes de coneixement de la tradició grega europea, ben articulada en la teoria de sistemes, la perspectiva holística, els models d'autoorganització i l'autopoiesi, que constituirà el nucli de recerca i debat del seminari.

DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS GENERALS DE L'ASSIGNATURA

Aquest seminari es situa en el segon cicle de la carrera, aquella etapa de l'estudiant on la formació bàsica apresada en el primer, ha de contrastar-se amb d'altres perspectives i intuïcions. Vol treballar el pensament, però fer-ho des de l'anàlisi concret de la situació en que es troben els grans ecosistemes: aigua, clima, sols, boscos i biodiversitat. Pensar les cosmovisions que hi hagut al darrera de la situació ambiental del món d'avui, i indagar aquelles orientacions orgàniques i cícliques que ressalten la interdependència entre els sistemes naturals i els socials. Volem observar com aquestes orientacions articulen uns moviments socials de canvi favorable a polítiques sostenibles.

La visió mecanicista, heretada de la il·lustració, que entén que els sistemes naturals són passius, justifica el marc conceptual de dominació i manipulació de la naturalesa, necessari pel desenvolupament econòmic, des del s. XVIII. Fou el model explicatiu del cos humà, la societat i el cosmos. Però aquesta visió ens ha situat a l'abisme del desastre ambiental, a finals del s. XX, ha portat una realitat social amb malalties modernes i no ha contribuït a dissoldre les grans confrontacions i violències entre les cultures diferents. Cal una percepció sencera de la realitat humana i natural, que reculli els principis ecològics de l'autoorganització i assenyali una consciència per la sostenibilitat.

Els objectius generals de l'assignatura els podem especificar com segueix:

1. Observar les implicacions ambientals de la classe consumidora mundial
  - a. Representa ¼ part de la població i és la causa econòmica principal del declivi dels ecosistemes i de la davallada de la qualitat dels recursos naturals
  - b. El consumisme, a diferència d'una política sostenible, posa en relleu la destrucció dels serveis dels ecosistemes al no mantenir la reposició.
  - c. Reduir la distància entre la societat i el medi natural demana canviar els hàbits de pensament i assumir una ètica de la vida.

2. Ressaltar el sorgiment d'un pensament holístic
  - a. Un canvi del paradigma reduccionista al sistèmic que assenyala la interrelació entre les parts i el tot, i integra els vincles orgànics dels ecosistemes.
  - b. El principi de l'autoorganització, que mostra un desplegament de l'evolució com un moviment cap a la complexitat
  - c. El temps humà i el temps de la Terra com l'expressió dels ritmes naturals.

3. Mostrar les implicacions sociològiques de la Terra viva
  - a. La terra no està només habitada per l'espècie humana, essent la biodiversitat la base de la riquesa biòtica del planeta.
  - b. El canvi de percepció bàsic apunta l'experiència d'estar dins la Terra, com una relació d'interdependència entre societat i medi natural
  - c. La teoria Gaia és un referent per analitzar la noció de "petjada ecològica" en la que puguem distingir els impactes essencials.

4. Presentar el canvi en la consciència social
  - a. Constituïda a través dels moviments socials que assumeixen la responsabilitat per la sostenibilitat dels sistemes naturals.
  - b. Les economies locals sostenibles consideren la reposició dels ecosistemes.
  - c. Les tecnologies sostenibles indiquen les demandes dels moviments socials.

ESTRUCTURA GENERAL DEL PROGRAMA DE L'ASSIGNATURA

I. Interrelació societat i món

Tema 1. L'estat del consum al món

Tema 2. Una economia menys consumista

Tema 3. La relació amb els aliments

Tema 4. La biodiversitat i la població

II. Coneixement i Totalitat

Tema 5. La teoria Gaia en l'ecologia del planeta

Tema 6. La totalitat de la naturalesa

Tema 7. L'autopoiesis en l'organització de la vida

Tema 8. Biologia, complexitat i consciència

Tema 9. Temps, nexes vitals i ecologia

Tema 10. La memòria del passat en els camps mòrfics

Tema 11. L'ecologia dels sentits en les cultures animistes

III. Consciència social i sostenibilitat

Tema 12. El paper de la dona en l'ecologisme

Tema 13. El rol dels amerindis

Tema 14. Tecnologies ecològicament apropiades

Tema 15. La societat sostenible

BIBLIOGRAFIA GENERAL

- ADAM, Barbara. 1998. *Timescapes of modernity*. London, Routledge
- ADAM, Barbara. 1990 *Time and social theory*. Filadelfia, Temple University Press
- ABRAM, David. 2000. *La magia de los sentidos*. Barcelona, Kairós
- AYENSU, E. S. i WHITFIELD, Ph. 1993. *Los ritmos de la vida*. Barcelona, Debate
- BARROW, John D. i TIPLER, Frank J. 1998. *The Antropic Cosmological Principle*. New Yor, Oxford University Press
- BATESON, Gregory. 1979. *Mind and Nature. A necessary Unity*. Glasgow, Fontana/Collins
- BERRY, T. 1990. *The Dream Of the Earth*, San Francisco, Sierra Club
- BERTALANFFY, L. von. 1976 *Teoría General de los Sistemas*. Madrid, Alianza
- BOHM, David. 1987. *La totalidad y el orden implicado*. Barcelona, Kairós
- BÖHME, G. H. 1998. *Fuego, Agua, Tierra, Aire*. Barcelona, Herder
- BORTOFT, Henri. 1996. *The Wholeness of Nature*. Edinburgh, Floris Books
- BROWN, Lester. 2002. *Ecoeconomia*. Barcelona, Centre UNESCO de Catalunya
- CANADELL, A. i VICENS, J. 2004. *La textura de la vida*, Girona, Doc.Universitaria
- CAPRA, Fritjof. 1998. *La trama de la vida*, Barcelona, Anagrama
- CARRASCO, Juan-Felipe. 2001. Transgénicos: dossier especial , a *Greenpeace*. Madrid, revista trimestral IV
- CARRASCO, Juan-Felipe. 2003. “El maíz transgénico en España”, a *Greenpeace*. Madrid, revista trimestral III
- DAVIS, Paul. 1986 *Dios y la nueva física*. Barcelona, Científica Salvat
- DUNN, Seth i FLAVIN, Christopher. 2002. “Fem avançar l’agenda del canvi climàtic”, a *L’etat del món*. Barcelona, Centre UNESCO de Catalunya
- FRENCH, Hilary. 2000. “Fer front a la globalització ecològica”, a *L’etat del món*. Barcelona, Centre UNESCO de Catalunya
- FRENCH, Hilary. 2002. “Reestructurem el governament mundial” a *L’etat del món*. Barcelona, Centre UNESCO de Catalunya
- KUHN, T. S. 1981. *La estructura de las revoluciones científicas*. Madrid, FCE
- LORIMER, David i altres. 1998. *The Spirit of Science*. Edimburgh, Floris Books
- LOVELOCK, James. 1985. *Gaia: una nueva visión de la vida sobre la tierra*. Barcelona, Muy Interesante/Orbis
- LOVELOCK, James. 1988. *The Ages of Gaia: A Biography of Our Living Earth*. Oxford, Oxford UP.
- LOVELOCK, James. 1998. “The Enviroment Now and the Gaian Perspective”, a *The Spirit of Science*. Edinburgh, Floris Books
- LOVELOCK, James. 2000. *GAIA: The Practical Science of Planetary Medicine*. London, Gaia Books limited
- LOY, David. 2000. *No-dualidad*. Barcelona, Kairós
- LUHMANN, Niklas. 1995. *Social Systems*. Stanford, Ca., Stanford University Press
- MANDER, Jerry. 1996. *En ausencia de lo sagrado*. Palma de Mallorca, Olañeta
- MARGULIS, Lynn. 2002 *Planeta simbiótico*. Madrid, Debate
- MARGULIS, Lynn; SAGAN, Dorion. 1995. *Microcosmos*. Barcelona, Tusquets
- MATURANA, Humberto. 1995. *La realidad: ¿objetiva o construida?* Barcelona, Anthropos
- MATURANA, H.; VARELA, F., 1990. *El Árbol del Conocimiento*. Madrid, Debate
- MAX-NEEF. 1994. *Desarrollo a escala humana*. Barcelona, Icaria
- Mc FADENS, Steven. 1992. *Perfiles de sabiduría*. Madrid, grupo libro 88

- MERCHANT, Carolyn. 1983. *The death of Nature*. New York, Harpens Collins
- MERLEAU-PONTY, 1969. *La fenomenología y las ciencias del hombre*. Buenos Aires, editorial nova.
- MIES, Maria i Shiva Vandana. 1997. *Ecofeminismo*. Barcelona, Icaria
- MUMFORD, L. 1969. *El mito de la máquina*. Buenos Aires, Emecé
- NAESS, Arne. 1998. *Ecology, Community and lifestyle*. Cambridge, C. University Press
- NORMAN, Myers, i altres. 1987. *El atlas Gaia de la Gestión del planeta*. Madrid, Blume.
- PANIKKAR, Raimon. 1999. *La intuición cosmoteándrica* Madrid, Trotta
- PANIKKAR, Raimon. 1993. *Paz y desarme cultural*. Santander, Sal Terrae.
- PLATÓN. 1992. "Timeo" a *Diálogos*. Madrid, Gredos
- PORRIT, Jonathon, 1991. *Salvemos la Tierra*. Barcelona, Círculo de lectores.
- POSTEL, S. i VICKERS, A. 2004. "Augmentem la productivitat de l'aigua", *L'estat del món*. Barcelona, Centre UNESCO de Catalunya
- POSTEL, S. 2000. "Remodelar l'agricultura d'irrigació", *L'estat del món*. Barcelona. Centre UNESCO de Catalunya
- PREMIOS NOBEL, alternativos.1992 *Vivir ligeramente sobre la Tierra*. Barcelona, Integral.
- PRIGOGINE, I.; STENGERS, I. 1985. *Order out of Chaos. Man's new dialogue with Nature*. Londres, Flamingo
- PRIGOGINE. 1983. *¿Tan sólo una ilusión? Una exploración del caos al orden*. Barcelona, Tusquets
- ROSZAK, T. 1985. *Persona/Planeta*. Barcelona, Kairós
- SCHRODINGER, E. 1983. *¿Qué es la vida?* Barcelona, Tusquets
- SCHUMACHER, E.F. 1987/1994. *Lo pequeño es hermoso*. Madrid, Blume.
- SHELDRAKE, Rupert. 1995. *The Presence of the Past. Morphic Resonance and the Habits of Nature*. Vermont, Park Street Press
- SHELDRAKE, Rupert. 1998. "Evolutionary Habits of Mind, Behaviour and Form", a *The Spirit of Science*. Edinburgh, Floris Books
- SHIVA, Vandana. 1995. *Abrazar la vida*. Madrid, Horas y HORAS.
- " " 1997. *Biopiracy. The Plunder Of Nature and Knowledge*. Boston, Massachusetts, South End Press.
- VICENS, Jesús. 1995. El valor de la salud. Madrid, Siglo XXI.
- " " 1998. "Experiencias ecológicas en la India", en Revista Internacional de Sociología (RIS), nº 21, pp.213-229.
- " " 2000. "Medi Ambient i Cultures", Revista Catalana de Sociologia. Decembre.
- WATSON, Lyall. 1998. "The Biology of Being: A Natural History of Consciousness", *The Spirit of Science*. Op.cit.
- WINNER, L. 1987. *La ballena y el reactor*. Barcelona, Gedisa
- WORLDWATCH INSTITUTE. 2003. *Signes Vitals. Les tendències que configuren el nostre futur*. Barcelona, Centre UNESCO de Catalunya
- WORLDWATCH INSTITUTE. 2000 – 2003, informes anuals sobre *L'estat del món*, Barcelona Centre UNESCO de Catalunya
- YOUNG, Michael. 1988. *The Metronomic Society*. London, Thames and Hudson

**DESENVOLUPAMENT DEL PROGRAMA DE L'ASSIGNATURA PER
LLIÇONS: CONTINGUT, OBJECTIUS, CONCEPTES CLAU, BIBLIOGRAFIA
I TEMPORALITZACIÓ**

NOM ASSIGNATURA

Ensenyament:
Departament :
Curs 2005-2006

Part I Interrelació societat - món

1. Contingut

1. L'estat del consum al món
  - La classe consumidora mundial
  - Despeses de consum i població per regions
  - Despeses en articles de luxe i en fons per necessitats bàsiques
  - Recursos naturals mundials i tendències

2. Una economia menys consumista
  - Subvencions perjudicials per l'entorn i impostos ecològics
  - Lleis d'ampliació de responsabilitat del productor (ARP)
  - Aprenentatge dels principis ecològics
  - Ecodisseny basat en els cicles de la naturalesa

3. La relació amb els aliments
  - Estralls al mar i aliments de luxe
  - Responsabilitat de com es produeixen
  - Prioritats polítiques per la certificació ecològica
  - Que el menjar sigui saludable pel planeta

4. La biodiversitat i la població
  - Tensió en la base biològica
  - Reptes del nostre futur
  - El valor de la biodiversitat
  - La dona i l'entorn

2. Objectius

Analitzar temes importants de la relació societat – estat del món: consumisme, aliments i biodiversitat.

Contraposar el consumisme a un governament sostenible i a la responsabilitat dels productors.

Aprenentatge dels principis ecològics i dels dissenys ecològics.

Veure la responsabilitat dels aliments i el compromís que aquests requereixen amb l'aigua. Analitzar els aliments amb certificació ecològica.

Veure les tensions que es donen a la base biològica i analitzar el valor de la biodiversitat.

3. Conceptes clau

S'especificaran entre tots, en cada un dels debats, com a part del seminari de recerca. Inicialment són: *Classe consumidora, Responsabilitat del productor, alfabetització ecològica, menjar saludable, certificació ecològica, base biològica, biodiversitat.*

4. Bibliografia

GARDNER, Gary i altres. 2004. "L'estat del consum avui", a *L'estat del món*. Barcelona, Centre UNESCO de Catalunya

RENNER, Michael. 2004. "Avancem cap a una economia menys consumista", a *L'estat del món*. Barcelona, Centre UNESCO de Catalunya

CAPRA, Fritjof. 2002. *The Hidden Connections*. London, Harper Collins Publishers, Capítol 7 "Changing the Game"

POSTEL, Sandra 2000 "Remodelar l'agricultura d'irrigació", a *L'estat del món*. Barcelona, Centre UNESCO de Catalunya

POSTEL, S., i VICKERS, Amy. 2004. "Augmentem la productivitat de l'aigua", a *L'estat del món*. Barcelona, Centre UNESCO de Catalunya

HALWEIT, Brian i NIEREMBERG, Danielle. 2004. "Vigilem el que mengem", a *L'estat del món*. Barcelona, Centre UNESCO de Catalunya

BROWN, Lester. 2002. *Economia*. Barcelona, Centre UNESCO de Catalunya, Cap.1,2,3

MACDONALD, Mia i NIERENBERG, Danielle. 2003. "La vinculació entre Població, dona i biodiversitat, a *L'estat del món*. Barcelona, Centre UNESCO de Catalunya

5. Temporalització

7 sessions: Una sessió tema 1
Dos sessions tema 2
Dos sessions tema 3
Dos sessions tema 4

Total 3,5 setmanes.

Els alumnes han d'invertir una nombre d'hores d'estudi semblants a l'assistència. S'han de fer lectures prèvies.

Part II Coneixement i totalitat

1. Contingut

5. La teoria Gaia en l'ecologia del planeta
  - Model d'autoorganització
  - Propietats emergents: atmosfera i clima
  - Gaia i els problemes mediambientals
  - Implicacions de la teoria sobre la percepció

6. La totalitat de la naturalesa
  - El mode de consciència holística
  - El tot i les parts en la ciència de Goethe
  - La visió orgànica de Goethe

7. L'autopoiesis en l'organització de la vida
  - Autopoiesis: l'organització d'allò viu
  - La teoria de Santiago de la cognició
  - Donar llum un món
  - Una xarxa psicossomàtica

8. Biologia, complexitat i consciència
  - Biologia de l'ésser
  - Ètica natural

9. Temps, nexes vitals i ecologia
  - Temps tecnològic i matèria viva
  - Els ritmes naturals
  - La ruptura dels cicles i la malaltia de l'acceleració

10. La memòria del passat en els camps mòrfics
  - Hàbits de la natura, memòria inherent
  - Camps mòrfics i ressonàncies mòrfiques
  - L'evolució de la vida i l'evolució humana
  - Camps socials i patrons culturals

11. L'ecologia dels sentits en les cultures animistes
  - Reciprocitat i convivencialitat
  - El paisatge del llenguatge
  - La presència temporal del paisatge

2. Objectius

L'objectiu principal és aprendre una manera holística de mirar els problemes mediambientals, i de pensar-los. Això és, una manera sistèmica en la que constantment es té en compte la relació entre les parts i el tot. Una manera conscientment oposada al reduccionisme que separa les parts i confon el tot amb una suma.

Aprendre el concepte d'autoorganització a través de la teoria Gaia, que està al nivell de l'ecologia del planeta, i de l'autopoiesis, que està al nivell de la cèl·lula, i la seva vinculació amb la cognició.

Practicar l'exercici d'entendre el *tot* el "Wholeness", que es reflecteix en cada una de les parts, això és, veure les propietats emergents que apareixen al tractar una realitat (la problemàtica ecològica) com un sistema. És veure que cada problema ambiental: aigua, canvi climàtic, boscos, contaminació... reflecteix una realitat sencera i així ha d'observar-se.

Entrar en el tema de la influència del *temps* sobre els sistemes naturals, per una comprensió més ajustada de la problemàtica ecològica, i aprendre la diferència entre el temps de la vida i el temps de la tecnologia.

Introduir-se en les nocions de camps mòrfics i ressonàncies morfiques per entendre la morfogènesis. Investigar una teoria de l'evolució més propera a la noció de complexitat partint de la hipòtesi del desplegament. Deixar de banda el darwinisme que separa les espècies de la seva interdependència amb l'entorn.

Aprendre i exercitar la pluralitat de perspectives. Això requereix un treball sobre la percepció, tal com ha presentat la fenomenologia de Merleau-Ponty, i exemplificar-ho amb l'anàlisi de les cultures antigues animistes.

3. Conceptes clau

S'especificaran entre tots a partir dels debats en el seminari de recerca. Inicialment són: *Holisme, interdependència, models d'autoorganització, perspectiva sistèmica, teoria Gaia, propietats emergents, autopoiesis, donar llum un món, wholeness, ciència de Goethe, complexitat, consciència, ètica, temps, ritmes naturals, cicles, hàbits de la natura, evolució, percepció, animisme, reciprocitat, paisatge.*

4. Bibliografia

LOVELOCK, James. 1998. "The Environment Now and the Gaian Perspective", a *The Spirit of Science*. Edinburgh, Floris Books

CAPRA, Fritjof. 1998. "Modelos de autoorganización: Gaia, la Tierra viva", a *La trama de la vida*. Barcelona, Kairós

ABRAM, David. "Tiempo, espacio y el eclipse de la Tierra", a *La magia de los sentidos*. Barcelona, Kairós

BORTOFT, Henri. 1996. "Goethes' Organic Vision", a *The Wholeness of Nature*. Edinburgh, Floris Books.

CAPRA, Fritjof. 1998. "El alumbramiento de un mundo", a *La trama de la vida*. Barcelona, Kairós.

CANADELL, Ma. Àngels i VICENS, Jesús. 2004. "Els sistemes vius", i "temps i nexes vitals", a *La textura de la vida*. Girona, Documenta Universitari.

SHELDRAKE, Rupert. 1998. "Evolutionary Habits of Mind, Behaviour and Form", a *The Spirit of Science*. Edinburgh, Floris Books

5. Temporalització

12 sessions: Dos sessions tema 5
Dos sessions tema 6
Una sessió tema 7
Una sessió tema 8
Dos sessions tema 9
Dos sessions tema 10
Dos sessions tema 11

Total 6 setmanes

Els alumnes han d'invertir una nombre d'hores d'estudi semblants a l'assistència.
S'han de fer lectures prèvies

Part III Consciència social i sostenibilitat

1. Contingut

12. El paper de la dona en l'ecologisme
  - La vinculació entre feminisme i ecologisme
  - La defensa dels arbres
  - La relació amb els aliments
13. El rol dels amerindis
  - La defensa de la Terra i sacralitat
  - El paper històric dels amerindis
  - El do de la democràcia
14. Tecnologies ecològicament apropiades
  - Tecnologia i estil de vida: ecologia i desenvolupament social. Ladakh
  - Nivells de debat sobre tecnologies: us, escala i conseqüències
  - La vinculació del temps amb la tecnologia
15. La societat sostenible
  - Bioregions: l'equilibri d'una xarxa completa de relacions
  - Aplicar una ètica ecològica per la Terra viva
  - Correlacionar cultures i ecosistemes
  - Experiències ecològiques a l'Índia: educar en comunitat

2. Objectius

Detectar el nivell de consciència social que reflecteixen els moviments socials articulats entorn del medi ambient. Veure la influència en el governament

Analitzar el paper de la dona i del feminisme en la preservació dels ecosistemes. La influència en el pensament i en l'acció. Exemples en països en vies.

Entendre el lloc dels amerindis en la història de la constitució americana, la seva aportació a una filosofia de la Terra i a la democràcia amb els ritmes lents de la natura.

La configuració social de les tecnologies ecològicament apropiades i socialment sostenibles.

Redisseny en les formes de produir i en les formes de consumir respectuoses amb els sistemes naturals.

Entendre el concepte de bioregió com una xarxa complerta de relacions, base d'una societat sostenible.

Comprendre la noció d'ètica a partir de la percepció de la terra viva. Correlacionar cultures i sistemes ecològics.

3. Conceptes clau

S'especificaran entre tots, inicialment son: *Ecofeminisme, sacralitat, amerindis, democràcia, tecnologies apropiades, temps, bioregions, terra viva, experiències ecològiques.*

4. Bibliografia

MIES, Maria. 1997. "Las mujeres no tienen patria", a *Ecofeminismo*. Barcelona, Icaria.

SHIVA, V. 1995. "La mujer en el bosque" i "La mujer en la naturaleza" a *Abrazar la vida*. Madrid, horas y horas

BERRY, Thomas. 1990. "Bioregions: The Context for Reinhabiting the Earth", a *The Dream of the Earth*. San Francisco, Sierra Club Books

BERRY, T. 1990. "The Historical Role of the American Indian", op. cit.

MANDER, Jerry. 1996. "El don de la democracia", a *En ausencia de lo sagrado*. Palma de Mallorca. Olañeta.

NAESS, Arne. 1998. "Ecosophy, Technology, and lifestyle", a *Ecology, Community and lifestyle*. Cambridge, Cam. University Press

VICENS, Jesús (ed.). 2004. "Tiempo tecnológico y tiempo natural", a *Tiempo y cambio social*. Valencia, Germania

VICENS, Jesús. 1998. "Experiencias ecológicas en la India", a *Revista Internacional de Sociología (RIS)*, N° 21, Septiembre-Diciembre. Madrid, CSIC.

CANADELL, Àngels i VICENS, Jesús. 2001. "Rishi Valley, educar en comunidad", a *Cuadernos de Pedagogía*, N° 307, Noviembre. Barcelona, CISS/PRAXIS.

NORBERG-HODGE, Helena. 1992. "Tecnología adecuada en Ladakh", a *Vivir ligeramente sobre la Tierra*. Barcelona, Integral.

5. Temporalització

10 Sessions: Tres sessions tema 12

Dos sessions tema 13

Tres sessions tema 14

Dos sessions tema 15

Total 5 setmanes

Els alumnes han d'invertir una nombre d'hores d'estudi semblants a l'assistència.
S'han de fer lectures prèvies

CRITERIS D'AVALUACIÓ

Al ser una matèria de segon cicle és bàsic el següent.

Primer, la presència a classe, 2/3 mínim, per fer un fòrum de debat en el que construir junts un discurs entorn al paradigma apropiat per la sostenibilitat, pensament holístic i la problemàtica ambiental.

Segon, la presentació oral, juntament amb el professor, d'un dels 15 temes del programa. L'assignació del mateix la donarà al professor a principis de curs, amb mutu acord amb l'estudiant. Presentació estudiant – professor 50%, fòrum de debat 50 %, en cada sessió.

Treball escrit, sobre la temàtica presentada que incorpori: 1. els supòsits principals d'alguna de les idees centrals del tema, 2. l'argumentació de l'anàlisi sobre les idees seleccionades, 3. els resultats del debat fet el dia de la presentació, 4. alguna conclusió o orientació bàsica de continuïtat

Així l'estudiant serà avaluat per la seva presència – participació a les classes, per la seva capacitat d'exposar amb el suport i l'ensenyança del professor, i per la seva capacitat d'escriure uns resultats en forma de treball.

VINCULACIONS DE L'ASSIGNATURA AMB ALTRES ASSIGNATURES DEL PLA D'ESTUDIS

Al tractar-se d'un seminari està pensat per aprofundir una manera de treballar. Els continguts es veuen processats en la discussió comuna.

La vinculació principal la té amb l'assignatura de *sociologia mediambiental*, que vol aprofundir en aquest seminari. L'anàlisi ecosistèmic de l'assignatura de segon curs es veu reforçat aquí a través de l'elaboració d'un pensament que posi en relleu el paradigma holístic.

També té una vinculació amb el doctoral de sociologia urbana en el que es tracten alguns temes de sostenibilitat. I, amb aquelles matèries on es tracta de perspectives de coneixement.